

Marginaliseringsmagten

AF REKTOR LARS-HENRIK SCHMIDT

* I filosofisk forstand kan man ikke inkludere alt; i sociologisk forstand vil der altid være nogen, der ikke kan rummes. Det inkluderende samfund er en kimære; man kan ikke inkludere eksklusionen. Udelukkelse er et socialt vilkår, hvorfor det interessante egentlig er *marginaliseringsmagten*. Den er der altid. Der vil altid være nogen, der sættes 'en marge' – på kanten. Der vil altid være nogen, der er eller betragtes som 'disabled'; uduelige invalide, handicappede eller hvordan det nu kommer til udtryk.

Det interessante spørgsmål er ikke, om der marginaliseres, men hvem, hvor, hvordan, hvornår, hvorfor der marginaliseres? Ikke desto mindre har man tragisk nok og i den gode sags tjeneste – som jo udmærker den pædagogiske metier – i løbet af de senere år forsøgt at besnakke sig ud af dette forhold ved at snakke om den såkaldt 'inkluderende pædagogik'. Som så mange andre aktuelle strategier udmærker også denne pædagogik sig ved at organisere sig om forestillingen om 'rummelighed': "Intet kan gå skævt, hvis bare systemet er rummeligt nok!"

Vi integrerer altså ikke længere. Vi inkluderer endeløst. Alle og enhver inkluderer til en grad, hvor det bliver vanskeligt at øjne forskellen til 'udvikling'. Vi skulle ligefrem leve i et inkluderende samfund – udmærket frem for alt ved en inkluderende skole, hvor mangfoldighed ikke er et problem, men en rig mulighed. Det inkluderende samfund falder sammen med det lærende samfund formidlet over moderniseringen af kategorien 'udvikling'.

Er institutionskulturen tilstrækkelig rummelig og respekterende, så er der jo ingen, der kan eller skal føle sig udenfor, ingen er sat uden for døren, der er egentlig ikke nogen, der er udsatte. Hokus-pokus, marginaliseringen er borte, hvis de skæve inkluderes. Hvis der ikke er nogen, der skal integreres, hvis der ikke er nogen, der er ekskluderede, så er der vil heller ikke nogen, der er marginaliserede? Stigmatiserede javel, men det er vel nærmest et æstetisk anliggende efterhånden, ikke sandt?

Men hvordan kan den trylleagtige behændighed lade sig give? Det kan den, fordi vi i moderniseringens og individualiseringens samtid alle på en måde i al vores forskellighed er blevet skæve. Fællesnævneren for de aktuelle pædagogiske strategier er, at udgangspunktet er de forskellige individers særlige behov. Det er nok ikke helt skævt at sige, at specialpædagogikken er blevet et tilbud til os alle: Også du min ven er lidt skæv! Det er ikke så godt, når vi alle føler os tilskyndet til at trænge os på med vores særlige behov – for det fortrænger de individer, som trods alt

"Vi inkluderer endeløst. Alle og enhver inkluderer til en grad, hvor det bliver vanskeligt at øjne forskellen til 'udvikling'. Vi skulle ligefrem leve i et inkluderende samfund."

er mere afmægtige. Omvendt er den positive måde at sige – at det er blevet normalt at være unormal – at hævde, at vi alle er unikke og skal værdsættes som de enestående mennesker, vi er.

Nu er det nok ikke så lige til, det afmægtige menneske er nok ikke enestående, af samme grund må den moderne skævhedspædagogik også ses i lyset af 'en libertinær pædagogik', i og med at den differentielt skal tage udgangspunkt i hver enkelt indsattes behov og forudsætninger. Fællesnævneren for de aktuelle pædagogiske strategier er, at udgangspunktet må være de forskelliges behov; men det betyder tillige den unikkes resurser og udviklingsmuligheder. Man kunne også hævde, at uddannelse – her forstået som enheden af undervisning og læring – er kompensation, kompensation for talent. Til trods for den højtbesungne kreativitet og innovationspresset, vi livslangt er udsat for i samtidens tendens, så er udvikling kompensation for suverænitet – som fremskridt var det for perfektibilitet i 1700-tallet. Muligheden er der, og det er netop, fordi den er der, at vi ikke lades i fred.

Selvom den pædagogiske praksis ikke helt holder trit med den pædagogiske idé om rummelighed, så er meningen vel tilforladelig: Man tilstræber at marginalisere marginaliseringen. Målet er 'lige muligheder', hvad enten der nu refereres til internationale erklæringer eller den hjemlige ideologi. Men ofte glemmer man, at man mod sin hensigt indrømmer uligheden: "Lige er vi ikke (endnu), men ligeværdige, dét er vi – ikke sandt?" Selv om hulheden runger, er der vel ikke noget galt med ambitionen, så længe ideologien ses i øjnene og ikke besnakkes som virkeligheden. Forsvaret mod snakken er teoretisk perspektiv og praktisk erfaring. ■